

การจัดการความรู้ “การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน”

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้ดำเนินการจัดการความรู้เรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ในวันที่ 18 กรกฎาคม 2555 เวลา 13.00-16.30 น. ณ ห้อง KM (1135) คณะวิทยาการจัดการ สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ได้ดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ และน่าเชื่อถือ และช่วยให้อาจารย์สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีหลักการด้วยนวัตกรรมที่มี ประสิทธิภาพ ดังนั้นการทำวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญของครูผู้สอนทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับอุดมศึกษา ซึ่งกำหนดไว้ในการประเมินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามตัวชี้วัดตัวที่ 17 ประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในประเด็นที่ 6 สถาบันอุดมศึกษามีการส่งเสริมให้อาจารย์ประจำส่วนใหญ่ (อย่างน้อยร้อยละ 75 ของอาจารย์ ประจำ) ทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้อของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน ของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 2551, หน้า 189)

ในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ เพราะเนื้อหาวิชาในระดับอุดมศึกษาเป็น เนื้อหาที่มีความซับซ้อนมากกว่าระดับอื่นจึงจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมทั้งในด้านวิธีการสอน และสื่อ การสอนที่จะช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ซึ่งจะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่นักศึกษาที่เข้า มาเรียนในสถาบันมีพื้นฐานความรู้ค่อนข้างต่ำจำเป็นต้องใช่นวัตกรรมเพื่อจัดการ เรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ

การวิจัยในชั้นเรียนคืออะไร ?

การวิจัยในชั้นเรียน ภาษาอังกฤษเรียกว่า Classroom Research คือกระบวนการหาความรู้ หรือวิธีการใหม่ๆ รวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อ แก้ปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง หรือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของนักเรียน ผลการวิจัยใช้ได้เฉพาะกลุ่มที่ทำการศึกษา บางทีเราเรียกว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) หรือการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ

ใครเป็นผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ?

ผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนคือ ครูผู้สอน

หลักการและแนวคิดของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ใช้เพื่อการศึกษาสภาพที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียน โดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการ จึงมีหลักการและแนวคิดดังนี้

1. เป็นการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในห้องเรียน
2. เป็นการหาแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร วิธีสอน การจัดกิจกรรม สื่อ แบบฝึก และวิธีการวัดและประเมินผล
3. เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในชั้นเรียน

1. เพื่อศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน
3. เพื่อการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร และนวัตกรรม
4. เพื่อพัฒนา ปรับปรุงเทคนิคการวัดและประเมินผล
5. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของผู้สอน
6. เพื่อพัฒนาเทคนิคการเรียนการสอน

ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการวิจัยที่เกิดจากการศึกษาโดยครูซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ของห้องเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง แล้วทำการเขียนรายงานผลการศึกษาออกมาในรูปแบบของงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในครั้งต่อไป ดังนั้น การวิจัยในชั้นเรียนจึงมีลักษณะดังนี้

1. เป็นงานวิจัยที่มุ่งค้นหารูปแบบ และวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน (ทักษะปฏิบัติการ)
2. เป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาคุณภาพของตัวผู้เรียนและประสิทธิภาพของครูผู้สอน (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน)
3. เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษา สัมภาษณ์สภาพที่ปรากฏตามความต้องการ ความคิดเห็น และความสนใจของบุคคลในห้องเรียน(พฤติกรรม)

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มีขั้นตอนอะไรบ้าง ?

1. วิเคราะห์ปัญหา (ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติการเรียนการสอน)
2. วางแผนแก้ปัญหา
3. จัดกิจกรรมแก้ปัญหา
4. เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการแก้ปัญหา

ครูผู้สอนจะเริ่มต้นทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างไร ?

ครูผู้สอนจะเริ่มต้นด้วยวิธีง่าย ๆ คือ สอนไปสังเกตไป ว่าผู้เรียนคนไหนมีจุดเด่น จุดด้อย ตรงไหน แล้วพยายามบันทึกไว้ จากนั้นสรุปข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าเด็กในชั้นมีกลุ่มเก่ง กี่คน กลุ่มอ่อนกี่คน ใครบ้างที่เรียนอ่อน อ่อนในเรื่องอะไร เพื่อจะได้คิดหานวัตกรรมที่เหมาะสม เพื่อช่วยเหลือกลุ่มอ่อนต่อไป

รายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนจะเขียนเมื่อไร ?

เขียนขึ้นเมื่อครูผู้สอนเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูผู้สอนต้องเขียนสรุปผลการวิจัย หากพบว่าผู้เรียนไม่เกิดการเรียนรู้ และ/หรือมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ครูผู้สอนอาจต้องทำวิจัย ในชั้นเรียนซ้ำอีกครั้งหรือหลาย ๆ ครั้ง จนกว่าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และ/หรือมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามเจตนารมณ์ตามหลักสูตรอย่างแท้จริง

ทำวิจัยแล้วจะเอาไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง ?

ทำวิจัยแล้วมีประโยชน์อย่างแน่นอน ประโยชน์ต่อผู้เรียนคือ ผู้เรียนแต่ละคนจะได้รับการพัฒนา หรือแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี ประโยชน์ต่อครูคือ ครูมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ครูผู้สอนสามารถสรุปเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อรับการประเมินต่างๆ และสามารถรวบรวมเป็นผลงานวิชาการได้

เครื่องมือวิจัยในชั้นเรียน

1. เครื่องมือทดลอง คือ นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการแก้ปัญหา หรือใช้ทดลองเพื่อแก้ไขปัญหการเรียนการสอน อาทิเช่น การใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน รูปแบบการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งแบบฝึกหัด ซึ่งครูผู้วิจัยจะใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ข้างต้นเพื่อแก้ปัญหานั้น จะต้องมีการวางแผนการสอนเพื่อแก้ปัญหา โดยการเขียนแผนการสอน ดังนั้น แผนการสอนเป็นเครื่องมือทดลองนั่นเอง

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล เครื่องมือรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบปัญหาการวิจัย เช่น
ตอบคำถามวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา ผลการนำนวัตกรรมไปทดลองแก้ไข
เป็นต้น จำเป็นต้องมีเครื่องมือวัดเป็นเครื่องช่วยในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือวัดมีหลายประเภท
แต่ละประเภทมีลักษณะการใช้ต่างกัน ขึ้นอยู่กับข้อมูลหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษา เช่น
แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสำรวจรายการ แบบทดสอบ เป็นต้น

3. ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การวิจัยโดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก
การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก หมายถึง วิธีการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหา
เป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะฝึกหัดความรู้เพื่อแก้ปัญหา โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็น
ผู้ตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และรู้จักทำงานร่วมกันเป็นทีมภายในกลุ่ม
ผู้เรียน โดยผู้สอนมีส่วนเกี่ยวข้องน้อยที่สุด

วิธีการการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก หมายถึง ลักษณะการเรียนการสอน
โดยใช้หลักการและแนวคิดของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก นำไปพัฒนาวิธีการ
เรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในรายวิชาการบริหารการตลาด ซึ่งประกอบด้วย

1. เป็นการเรียนที่ใช้เทคนิคการสอนกลุ่มย่อย ซึ่งผู้เรียนจะเรียนด้วยกันเป็นกลุ่ม
ประมาณ 5 – 8 คน และจะมีการอภิปรายถกเถียงในกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ไปด้วยกัน
2. เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งหมายถึงการเรียนการสอนจัดขึ้น
โดยเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ตนต้องการจะเรียนและผู้เรียนจะต้องได้รับการอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เกิดขึ้นที่ตัวของผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. เป็นการเรียนรู้เนื้อหาวิชาที่บูรณาการ ทั้งนี้ ปัญหาที่นำมาใช้เป็นสื่อในการ
เรียน จะเป็นปัญหาทางวิชาชีพที่บูรณาการโดยตัวของมันเองโดยอัตโนมัติ การที่ผู้เรียนจะแก้ปัญหา
ทางวิชาชีพได้ ต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพหลายวิชามารวมกัน เพื่อแก้ปัญหา การเรียนแบบ
นี้เน้นที่ปัญหาเป็นพื้นฐานมาก่อน การที่จะแก้ปัญหาได้สำเร็จต้องมีความรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างไม่
ลักษณะของความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ขึ้นจึงเป็นความรู้ในขั้นนำมาใช้ ซึ่งต้องผ่านการบูรณาการ
มาแล้ว
4. ปัญหาที่นำมาใช้เป็นหลักในการเรียนรู้จะนำมาให้ผู้เรียนได้เรียนและขบคิด
แก้ปัญหาจะไปค้นคว้าหาความรู้เนื้อหาวิชาการ และเมื่อผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้จนเป็นที่
เข้าใจดีแล้ว ผู้เรียนจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่ตั้งไว้ทันที การเรียน
โดยวิธีนี้จึงเท่ากับเป็นการทดสอบความรู้อย่างฉับพลัน ผู้เรียนจะเห็นประโยชน์ของการเรียนและ
การค้นคว้าหาความรู้ในแง่ของการนำไปใช้ตลอดเวลาของการเรียน
5. ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง โดยการกำหนดเนื้อหาวิชาที่จะเรียน
เฉพาะที่เหมาะสมจะนำไปแก้ปัญหาที่ตั้งขึ้นไว้ ผู้เรียนจะเป็น

6. ผู้เรียนจะประเมินผลสัมฤทธิ์ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากในขั้นตอนของการเรียน ผู้เรียนจะต้องค้นคว้าหาความรู้ที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่ตั้งขึ้นไว้ให้ได้ เมื่อกำหนดเรื่องที่ต้องการเรียน และไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมาแล้ว ต้องนำความรู้นั้นมาใช้ในการแก้ปัญหาผู้เรียนจะรับรู้ได้ว่าตนเองเกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้วหรือยัง จากการที่ตนสามารถแก้ปัญหาได้หรือไม่ โดยกระบวนการที่เกิดขึ้นผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่รู้ว่าตนเกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนอย่างไร

โดยสรุปการวิจัยในชั้นเรียนจะมีลักษณะอย่างไร ?

1. ผู้ดำเนินการวิจัยคือ ครูผู้สอน
2. เริ่มจากปัญหาที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในชั้นเรียนที่รับผิดชอบ
3. กำหนดวัตถุประสงค์ตรงตามปัญหาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน
4. ใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง สอดคล้อง และเหมาะสมกับผู้เรียน
5. ดำเนินการควบคู่กับการเรียนการสอนปกติ ไม่แปลกแยกจากกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. เก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ
7. ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สรุปผลการใช้เฉพาะกลุ่มที่ศึกษา